

Adviesraad Natuur en Milieu

Gemeente Deventer

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Beknopt overzicht van activiteiten.....	2
Leden van adviesraad.....	3
Balans over 2024 en een blik vooruit.....	3

Inleiding

Dit is het jaarverslag 2024 van de Adviesraad Natuur en Milieu. Deze adviesraad is ingesteld door de gemeente Deventer per ingang van 1 april 2002, om gevraagd en ongevraagd advies te geven aan BenW over natuur en duurzaamheid in Deventer. Afhankelijk van het onderwerp kan dit advies in verschillende fasen van beleid worden gegeven. Vaak strekt het zich ook uit tot de betrokken ambtenaren en de gemeenteraad. De adviezen van 2024 zijn te vinden in de bijlagen. In de volgende paragrafen geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste activiteiten, de samenstelling van de adviesraad, en een terugblik en blik vooruit voor het komend jaar.

Beknopt overzicht van activiteiten

In 2024 heeft de adviesraad zich beziggehouden met diverse onderwerpen, waaronder energie, bermbeheer, biodiversiteitsbeleid, mobiliteit, circulaire economie, en het beleidstraject naar de omgevingsvisie. Daarbij hebben leden van de adviesraad verscheidene bijeenkomsten bijgewoond en is er regelmatig overleg geweest met betrokken ambtenaren van de gemeente.

Zoals in vorige jaren was er twee keer ambtelijk overleg (met betrokken ambtenaren), op 26 juni en op 30 oktober, en twee keer bestuurlijk overleg (met de wethouder en betrokken ambtenaren) op 16 mei en op 9 december.

Naast mondelinge vragen en suggesties in deze vormen van overleg, heeft de adviesraad vijf adviezen uitgebracht, te vinden in de bijlagen.

Onderwerp	Datum	Vorm advies	Bijlage
Energievisie	26 januari	formeel, gevraagd advies	A
Visie Deventer Circulair	24 april	formeel, gevraagd advies	B
Actieplan bermen in bloei	30 augustus	informeel, suggesties ter aanvulling van het actieplan	C
Herijking hoofdwegenstructuur	4 oktober	informeel, beknopt advies op verzoek	D
Concept biodiversiteitsplan	19 november	formeel, gevraagd advies	E

Leden van adviesraad

Leden van de adviesraad worden benoemd door BenW, telkens voor een periode van 4 jaar. In 2024 namen Coralien van Hattem en Bauke de Vries afscheid als lid van de adviesraad. Twee kandidaat-leden traden toe; zij namen deel aan de activiteiten van de adviesraad om na een kennismakingsperiode in overleg met de bestaande leden te beslissen of een formele voordracht wordt gedaan bij BenW. Aan het einde van het jaar bestond de adviesraad daarmee uit de volgende leden:

Jan Paul van Soest, voorzitter
Kris van Koppen, secretaris
Harco Jellema
Maurice Backerra

En de volgende kandidaat-leden:

Mark van Vilsteren
Urike Weis ten Elsen

Het schema van aftreden of herbenoeming is als volgt.

2026 - Jan Paul van Soest
2027 - Harco Jellema, Maurice Backerra
2028 - Kris van Koppen

Balans over 2024 en een blik vooruit

Het jaar overziend is de adviesraad positief over het regelmatige contact met betrokken ambtenaren en de wethouder in het ambtelijk en bestuurlijk overleg. We hopen dit voort te kunnen zetten in de toekomst, wellicht ook, waar dat relevant is, met aanwezigheid van de wethouder voor ruimtelijke ordening.

We denken met de uitgebrachte adviezen en het overleg met wethouder en ambtenaren een bijdrage te kunnen leveren aan een duurzaam en natuurvriendelijk gemeentebestuur, en zien dit bevestigd in de reacties van de gemeente op de adviezen, bijvoorbeeld in de positieve ontvangst van ons advies bij het Concept Biodiversiteitsplan en de verwerking van veel van onze punten.

Een punt van aandacht, ook genoemd in het vorige jaarverslag, is hoe we de (beperkte) tijd van de adviesraadleden zo doelmatig mogelijk kunnen inzetten. Het blijft daarom van belang om de tijd en energie van de leden te focussen op thema's waar de adviesraad een betekenisvolle rol kan spelen. En om deze rol duidelijk te onderscheiden van participatie door belanghebbende partijen. De adviesraad is immers niet zozeer een

belanghebbende partij, maar vooral een beraad dat op basis van deskundigheid input levert in beleid.

We zijn daarom bezig met een meer expliciete afbakening van de thema's en dossiers die we willen volgen en ook met het werven van deskundigheid, binnen en buiten de adviesraad.

Een hoofdthema voor het komend jaar is in elk geval het traject naar de Omgevingsvisie, daarin onder andere het Koersdocument, de Effectrapportage daarover, en uiteindelijk de Omgevingsvisie zelf. Binnen dit traject is het van belang om de Groen-Blauwe Hoofdstructuur en het Biodiversiteitsplan goed tot hun recht te laten komen.

College van BenW gemeente Deventer,
t.a.v. wethouder Jaimi van Essen
cc gemeenteraad

Datum: 26 januari 2024

Betreft: Energievisie

De Adviesraad Natuur en Milieu
brengt gevraagd en ongevraagd
advies uit voor een duurzaam en
groen Deventer

B en W benoemen de leden van de
Adviesraad van de gemeente
Deventer

SAMENVATTING

De adviesraad onderschrijft de breedte en de ambitie van de energievisie en doet aanvullende suggesties wat betreft het aandeel windenergie, de karakterisering van de rol van de overheid, de invulling van de rollen van Klimaatraad, woningcorporaties en energiecoöperaties, en de uitvoerbaarheid van het programma.

Geacht college,

Hierbij brengen wij advies uit over de Energievisie zoals die is voorgelegd aan de gemeenteraad (Raadsvoorstel Energievisie, Energievisie en Uitvoeringsprogramma).

Algemeen

In grote lijnen ligt er een ambitieuze visie die in de volle breedte aandacht besteedt aan de vele verschillende aspecten van de energietransitie.

Wind- en zonne-energie

Verschillende gemeentelijke afspraken of ambities zijn achterhaald als gevolg van de nieuwe provinciale plannen en regels vanuit de Rijksoverheid, bijvoorbeeld de aanwijzing van de A1 als mogelijke locatie voor windturbines, en de beperking op de realisatie van zonnevelden in landbouwgebied. Dat geldt ook voor de afspraken die in RES-verband gemaakt zijn. De grotere rol voor windenergie is in lijn met adviezen die we daar eerder over gegeven hebben. Wind heeft een kleiner direct ruimtebeslag dan zon op land en het aanbod is veel beter gespreid over de seizoenen en over het etmaal, met daardoor bijvoorbeeld minder kans op onbenutte stroom als gevolg van netcongestie.

Rol van de overheid

In het document wordt de rol van de (gemeentelijke) overheid toegelicht aan de hand van een document van de Argumentenfabriek. Daarin wordt o.a. de rol als 'dwinger' benoemd, waarbij aangegeven wordt dat de

Jan Paul van Soest, voorzitter
Kris van Koppen, secretaris
Harco Jellema
Coralien van Hattem
Bauke de Vries
Maurice Backerra

Contact:
voorzitter: jpvs@jpvs.nl
secretaris: kris.vankoppen@wur.nl

gemeente zowel in een positieve als in een negatieve richting kan sturen. We vinden dat het begrip ‘dwinger’ een te sterke negatieve annotatie heeft en geen recht doet aan de belangrijke rol die de overheid heeft in zaken als wet- en regelgeving, vergunningverlening en handhaving. Het begrip ‘dwingen’ kan de indruk wekken dat hier sprake is van onethisch handelen, terwijl daar geen sprake van hoeft te zijn en de overheid ‘gewoon’ haar werk doet: het bewaken van het publieke belang, het opkomen voor kwetsbare groepen en het werken aan toekomstbestendig beleid. In het model over overheidsrollen van de NSOB wordt in dit verband gesproken van een ‘rechtmatige overheid’, zie <https://communicatiekompas.nl/vakmanschap/rollen-van-de-overheid>. Feitelijk is hier sprake van dezelfde rol, maar op een veel positievere manier geformuleerd. Een dergelijke benaming roept volgens ons minder negatieve associaties op.

Rol van de Klimaatraad

Over enkele weken start de Deventer Klimaatraad, zij hoopt eind juni haar adviezen op te leveren. Ruim 100 zorgvuldig geselecteerde inwoners van Deventer gaan aan de slag met het formuleren van een advies over de vraag hoe Deventer klimaatneutraal wordt en hoe lusten en lasten daarbij eerlijk verdeeld kunnen worden. Omdat er nu al zo’n concreet uitgewerkte energievisie en daaraan gekoppeld uitvoeringsplan ligt, vraagt het extra aandacht in het burgerberaad om de toegevoegde waarde van dit burgerberaad duidelijk te maken. Deelnemers steken hier veel tijd in, het is van groot belang dat zij (en de Deventer samenleving) achteraf tevreden zijn over hoe het advies wordt opgepakt in de verdere besluitvorming over energiebeleid. Een grote mogelijke meerwaarde van het Burgerberaad is het feit dat groepen die vaak minder goed gehoord worden in het publieke debat, duidelijker een stem krijgen in het gesprek over energiebeleid. We denken daarbij bijvoorbeeld aan jongeren, praktisch opgeleiden of migranten.

Rol van woningcorporaties

De visie en het uitvoeringsplan lijken beperkt aandacht te geven aan de positie van huurders, en daarmee de rol van woningcorporaties en andere verhuurders. Huurders in de sociale woningbouw hebben veel minder mogelijkheden om hun woning energiezuinig te maken dan woningeigenaren, en hebben daarnaast vaak een kwetsbare financiële situatie. Die twee factoren samen maken het van groot belang om hier stevig op in te zetten, juist ook vanuit het streven naar een eerlijk en rechtvaardig energiebeleid.

Rol van energiecoöperaties

De gemeente Deventer telt een aantal particuliere initiatieven voor opwek van duurzame energie en praktische ondersteuning van bewoners bij verduurzaming. Deze energiecoöperaties staan dicht bij de bewoners en kunnen, mits goed gefaciliteerd, een belangrijke rol spelen bij het realiseren van meer duurzame opwek én energiezuiniger gedrag bij bewoners. In de

energievisie en het uitvoeringsplan zien we nog weinig aandacht voor het werk van de energiecoöperaties.

Uitvoerbaarheid en effectiviteit

De lijst met projecten in het uitvoeringsplan is lang, we lezen veel mooie plannen. Aan de andere kant roept dat ook zorgen op over de uitvoerbaarheid. Is er genoeg gemeentelijke capaciteit beschikbaar om al deze initiatieven goed uit te voeren? Wat wordt gedaan om medewerkers aan te trekken en te scholen om hen goed in staat te stellen deze taken uit te voeren?

Een vraagstuk dat daaraan verbonden is, is de vraag naar de effectiviteit van de verschillende maatregelen en initiatieven. Wat werkt het beste, en welke initiatieven leveren de meeste CO₂-besparing tegen de geringste gemeentelijke inzet? Dat is een vraag die nooit tot achter de komma beantwoord kan worden, ook vanwege de samenhang tussen alle maatregelen. Het blijft wel van belang om te streven naar een zo efficiënt mogelijke inzet van schaarse publieke middelen en daarom wel aandacht te houden voor dit onderwerp.

We hopen dat dit advies kan bijdragen aan een succesvolle realisering van de energievisie.

Met vriendelijke groet,
namens de adviesraad,

Jan Paul van Soest, voorzitter
Kris van Koppen, secretaris

Aan: Gemeente Deventer
t.a.v. BenW en gemeenteraad

Datum: 24 juni 2024

Betreft: Advies over de Visie Deventer Circulair

De Adviesraad Natuur en Milieu brengt gevraagd en ongevraagd advies uit voor een duurzaam en groen Deventer

B en W benoemen de leden van de Adviesraad van de gemeente Deventer

SAMENVATTING

- De Adviesraad ondersteunt de intentie en kernboodschap van de Visie.
- Meer aandacht is nodig voor de 'staart' (de afdankfase) van circulariteit, onder andere wat betreft huishoudelijk afval en industriële reststoffen.
- Het is goed om indicatief uit te werken welke schaalniveaus van circulariteit beoogd worden voor de verschillende stromen.
- Het opstellen van een roadmap met concrete, meetbaar geformuleerde tussendoelen verdient prioriteit in de verdere uitwerking van de Visie.
- De Adviesraad doet enkele aanvullende suggesties bij de verschillende rollen die de gemeente heeft als het gaat om circulariteit.

Geacht college,

De Adviesraad Natuur en Milieu is verheugd dat de gemeente een Visie Deventer Circulair heeft uitgebracht. Een meer circulaire economie is een belangrijk instrument om de effecten van onze activiteiten op milieu, natuur en gezondheid substantieel terug te brengen. Maar het is geen panacee: er zijn ook afwegingen en keuzes. In die geest geven we hieronder een – gevraagd – advies.

1. Wij ondersteunen van harte de intentie en de kernboodschap van de Visie. Onderstaande punten van constructieve kritiek nemen niet weg dat het oppakken van het thema circulariteit een belangrijke stap is naar een duurzaam Deventer.
2. In de Visie wordt relatief weinig aandacht gegeven aan de 'staart' van circulariteit, dat wil zeggen, de fase na gebruik, waarin

Jan Paul van Soest, voorzitter
Kris van Koppen, secretaris
Harco Jellema
Maurice Backerra
Coralien van Hattem

Contact:
voorzitter: jpvs@jpvs.nl
kris.vankoppen@wur.nl

onderdelen en restmaterialen zodanig worden behandeld en opgewerkt dat ze opnieuw de kringloop in kunnen gaan. Hoe kan Deventer stimuleren dat de diverse soorten rest- en afvalstromen optimaal worden benut voor recycling en hergebruik? Recycling is een cruciaal element van de circulaire economie en zal dat ook in de toekomst blijven. De Visie wijst terecht op bouw- en sloopafval en hergebruik van goederen, maar het gaat evenzeer om huishoudelijke afvalstoffen en industriële reststromen. Voor het eerste is gemeentelijk regelgeving van belang en voor het tweede zijn regionale hubs interessant, in samenwerking met industriële bedrijven in de regio, en mogelijk ook in verbinding met afvalwaterzuivering (zie ook punt 5).

3. Een kritische factor bij circulariteit is ruimtelijke schaal: hergebruik en recycling binnen de regio, Nederland, Europa, of mondiaal. Deze zal per materiaalstroom verschillen. Dit wordt nog weinig expliciet gemaakt. Het zou nuttig zijn om dat voor verschillende materiaalstromen uit te werken. Bijvoorbeeld: voor welke bio-based materialen wordt gestreefd naar regionale circulariteit? Het gaat daarbij niet om het vastleggen van schaalniveaus, want die kunnen afhankelijk van de inzet op circulariteit variëren, maar om een indicatie van de gewenste partners en het benodigde beleid. Voor volumineuze stromen zoals bouwmaterialen liggen meer regionale oplossingen voor de hand, terwijl voor stromen die hoogtechnologische verwerking vragen die maar beperkt beschikbaar is, de schaal wellicht West-Europees of zelfs mondiaal kan zijn.
4. Overeenkomstig het rijksbeleid stelt de Visie als doelen: 50% minder primaire grondstoffen in 2030 en 100% (volledig circulair) in 2050. Dit zijn behoorlijk ambitieuze doelen, die urgentie aangeven en die kunnen werken als richtpunt en impuls voor acties. Maar als ze in het maatschappelijke en politieke debat worden opgevat als harde afrekenbare targets die jaarlijks worden gemonitord, dan schiet dit waarschijnlijk zijn doel voorbij. Een roadmap met belangrijke tussenstappen en tussendoelen is daarom een onmisbaar instrument. Zo'n roadmap wordt wel genoemd in de Visie, maar nog niet uitgewerkt; dat zou een prioriteit kunnen zijn in het vervolgtraject. Monitoring is belangrijk en het is goed dat daar budget voor wordt gereserveerd, maar monitoring wordt pas echt effectief als hij verbonden wordt aan haalbare en SMART geformuleerde doelen. Wij pleiten daarom voor het uitwerken van concrete tussendoelen voor deelaspecten, beginnend met het laaghangend fruit – want het is belangrijk om op korte termijn al successen te laten zien – en vandaaruit naar de grotere uitdagingen.
5. In aanvulling op deze punten doen we graag nog enkele suggesties voor verdere uitwerking van de rollen van de gemeente (zoals genoemd op pagina 28 van de Visie).

- Over de methodiek zegt de Visie: voor goederen is dit de R-ladder, voor openbare ruimte zijn dit de circulaire ontwerpprincipes van Rijkswaterstaat, en voor de bouw de circulaire strategieën van Copper8. Dit zijn op zich zinvolle principes, maar alle drie zijn ze erg algemeen. Het is belangrijk om deze verder uit te werken – zo zijn er meer specifieke normen die gehanteerd kunnen worden bij circulair bouwen, zoals bijvoorbeeld de Building Circularity Index en Het Nieuwe Normaal (HHN, een initiatief van Cirkelstad, waar Deventer ook bij aangesloten is). Daarmee kunnen meer concrete eisen worden verbonden aan de rol van realiserende overheid.
- Wat betreft de rol van regulerende overheid: de kaders die genoemd worden zijn vooral gericht op bouw, maar de gemeente kan ook regulerend optreden (en doet dat al) als het gaat om scheiding en verwerking van huishoudelijk afval. Ook hier kan circulariteit verder bevorderd worden.
- Wat betreft de ondersteunende en samenwerkende overheid kan de gemeente onder andere een rol spelen, zoals eerder gezegd, bij het stimuleren van regionale hubs voor industriële reststoffen, bijvoorbeeld in Stedendriehoek-verband.

We hopen dat we met deze punten kunnen bijdragen aan het versterken van circulariteit in Deventer en denken daar graag verder over mee.

Namens de Adviesraad Natuur en Milieu Deventer,

Jan Paul van Soest (voorzitter)

Kris van Koppen (secretaris)

Bijlage C

Aan de betrokken ambtenaren van de gemeente Deventer, t.a.v. Erik Lam,

Naar aanleiding van de motie Berm in Bloei, unaniem aangenomen in de gemeenteraad op 12 juli 2023, heeft de gemeente in samenwerking van NLAdviseurs het “Actieplan bermen in bloei bebouwde kom” opgesteld. De adviesraad is gevraagd om een inhoudelijke reactie. Hierbij voldoen we aan dat verzoek, in de vorm van een aantal suggesties. Het gaat niet om een formeel advies; we hopen met deze suggesties te kunnen bijdragen aan een succesvolle verdere besluitvorming en implementatie.

- Algemeen: we ondersteunen de intenties en de algemene strekking van het actieplan. Implementatie van de voorgestelde plannen is een belangrijke stap in de verbetering van natuurkwaliteit in de bebouwde kom van Deventer.
- Paragraaf 1.2. De motie gaat ook over ‘ander groen’. Het is de moeite waard om dit andere groen nader te omschrijven en mee te nemen in de verdere uitwerking van de plannen. Te denken valt aan grasvegetaties zoals bredere stroken met bloemrijk gras en parkweiden.
- Paragraaf 2.3 Uitgangspunten, voedselrijkdom. De adviesraad heeft begrip voor twee keer maaien, maar dat vraagt wel extra aandacht voor hoe dit gebeurt. Nu zie je in Deventer op plekken waar gefaseerd wordt gemaaid, dat de oppervlakte waar dit gebeurt soms klein is en ook dat na enkele weken alsnog wordt gemaaid en afgevoerd. Daarmee verlies je de meerwaarde voor biodiversiteit die in het actieplan is beschreven. Meer in het algemeen geldt dat de operationele uitvoering van maai-beheer een belangrijke factor is in het succes ervan; doorwerking van beleid in de praktische uitvoering is van groot belang (zie ook onze suggesties bij paragraaf 2.7).
- Paragraaf 2.4 Inzaaien bij omvorming. Deze keuze is begrijpelijk en als de bodem niet autochtoon is, is hiervoor veel te zeggen. Als we het actieplan goed lezen, dan is het ook de bedoeling om specifieke plekken aan te wijzen waar het natuurlijk proces wel haar eigen gang mag gaan. Dat zouden we van harte steunen. Idealiter gevolgd door monitoring om te zien in hoeverre dit bijdraagt aan extra biodiversiteit.
- Een ander punt bij inzaaien is de aandacht voor vlindersoorten. Op zich een goede zaak, maar het zou mooi zijn om de focus niet te beperken tot drie vlindersoorten, maar in te zetten op een breder soortenspectrum. Bijvoorbeeld, vijf dagvlinders, vijf nachtvlinders, vijf bijen, vijf zweefvliegen, vijf sprinkhanen en vijf kevers. Zo’n spectrum van soorten is meer representatief voor de gewenste biodiversiteit, waarbij de waard- en nectarplanten onderdeel zijn van het zadenmengsel. Zoek in de soortensamenstelling een mix van bijzonder en meer algemeen, waarbij de verschijning verdeeld is over voorjaar en zomer. Aanvullende suggestie: zo’n spectrum zou ook educatieve waarde kunnen hebben - iets in de trant van de “Deventer Dertig” met een knipoog naar de Big30 van Utrecht (<https://www.duic.nl/algemeen/speuren-naar-de-big-30-in-utrecht/>)?
- Paragraaf 2.5 Mengsels. Goed om hierbij in het oog te houden dat de mengsels inheems en autochtoon dienen te zijn. Dus geen ‘Gewone margriet’ met exotisch DNA. We nemen aan dat dit ook bedoeling van het actieplan is (zoals Cruydt-Hoeck zelf ook schrijft: <https://www.cruydhoeck.nl/biodiversiteit/wat-kun-je-zelf-doen/kies-voor-inheems-met-regionale-herkomst/>).

- Paragraaf 2.5 Pothoofdmengsel. Een aanvullende suggestie voor bescherming van de pothoofdplanten in natuurhistorisch perspectief: is het wellicht mogelijk om lokaal bij eigen pothoofdplanten het zaad te verzamelen en deze bijvoorbeeld te laten opkweken bij de Ulebelt, door geïnteresseerde vrijwilligers?
- Paragraaf 2.7 Monitoring. De adviesraad onderstreept het belang van monitoring en hoopt dat dit in de uitwerking van het plan verder wordt gespecificeerd, met het oog op een goede samenwerking van professionals en vrijwilligers, een goede balans van kosten en baten, en garanties voor een voldoende lange termijn waarin de monitoring wordt gecontinueerd, zodat er effectieve terugkoppeling naar beheer mogelijk is.
- Paragraaf 2.7 Certificering: goed dat Kleurkeur is opgenomen in het plan. Meer in het algemeen onderstrepen wij het belang van de borging van deskundigheid en motivatie bij betrokken ambtenaren en uitvoerenden, omwille van goede aanbesteding, projectleiding en toezicht. Vergissingen en fouten zijn gauw gemaakt en tasten de motivatie aan, zowel bij bewoners en natuurvrijwilligers als bij betrokken ambtenaren en beheerders. De muurbloem bij MIMIK is hiervan een duidelijk voorbeeld.
- Paragraaf 3.2 Omvorming. Wellicht is het zinvol om nog één andere methode toe te voegen aan deze lijst, namelijk het omvormen van intensief bemaaid gazon naar minder intensief bemaaid gazon. Op vele gazons worden de bloemenhoofdjes gemaaid, vlak nadat de planten (weer) zijn gaan bloeien en dat in een hoge frequentie. Voor het verlagen van de maaifrequentie is geen grondbewerking nodig en de maaier hoeft minder vaak langs te komen. Deze omvorming is kostenneutraal dan wel kostenverlagend (Cruydt-Hoeck heeft hiervoor zelfs een speciaal mengsel, maar misschien is dat niet nodig, want veel van deze soorten zitten al in de gazons).
- Paragraaf 3.4 Aanbevelingen. De geadviseerde buitenkansjes juichen wij als adviesraad toe. Er wordt een aantal voorbeelden genoemd, zoals de Ceintuurbaan. Heeft de gemeente Deventer een goed overzicht van deze 'buitenkansjes'?
- En tenslotte twee suggesties voor verdere uitwerking in de toekomst. (1) In kaart brengen en verbeteren van de afstemming van ecologisch maai beleid in de bebouwde kom en daarbuiten, met name in de stadsranden. (2) Verdere aandacht voor de ruimtelijke verdeling van en de ecologische verbindingen tussen de beheerde gebieden over de gemeentelijke plattegrond. Kan, bijvoorbeeld, een oranjetipje of een bruin zandogje zich goed door de stad verplaatsen? Is er binnen elke vierkante kilometer een hotspot voor de verschillende stadia van de levenscyclus van insecten?

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Natuur en Milieu

Bijlage D

Advies Hoofdwegenstructuur

Gemeente Deventer

t.a.v. Hermien Eenkhoorn

Deventer, 31 oktober 2024

Zoals per mail d.d. 10 oktober gevraagd en zoals ook besproken sturen we met plezier een beknopt advies als reactie op het Concept Basisvoorkeursvariant Hoofdwegenstructuur dat in het kader van het proces van herijking van de hoofdwegenstructuur is opgesteld. Eerder plaatsten we enkele kanttekeningen en gaven we suggesties bij de Analyse (onze mail van 26 januari 2024).

In de Concept Basisvoorkeursvariant worden 3 uitgangspunten voor de ontwikkeling van hoofdwegenstructuur geformuleerd. De Adviesraad kan zich daar goed in vinden.

We maken twee kanttekeningen:

(1) Het STOMP principe ondersteunen we van harte. We constateren daarbij dat dit principe impliceert dat gestreefd wordt naar een reductie of tenminste geringere groei van autoverkeer in vergelijking met de andere vormen van mobiliteit. Het is niet duidelijk in hoeverre dit is meegenomen in de verkeersprojecties waarop de plannen zijn gebaseerd. Los daarvan denken we dat in volgende stappen in het proces ook beleid zal moeten worden ontwikkeld om die geringere groei van het privé-autoverkeer (de P in het STOMP-principe) ook daadwerkelijk te realiseren, en de andere wijzen van vervoer en verplaatsing aantrekkelijker te maken dan de privé-auto.

(2) Bundelen van verkeer op hoofdwegen is zinvol. We ondersteunen het besluit om af te zien van een noordelijke rondweg, vanwege de schade aan natuur en landschap. Datzelfde geldt voor het afzien van de snelheidsverhoging van 50 naar 70 km op de N348. Die zou niet alleen meer geluidhinder betekenen, met daaraan verbonden kosten, maar ook hogere emissies. We vragen ons bovendien af of een verdubbeling van rijstroken tussen De Knoop en de Oerdijk nodig is. Op dit moment vindt er, voor zover ons bekend, op dat traject geen ernstige filevorming plaats. We adviseren om dit te checken met verkeersmodellen die uitgaan van een beperkte toename van autoverkeer en een situatie zonder noordelijke rondweg. In de tekst lijkt het soms vooral om de 'beleving' van automobilisten te gaan. Dat lijkt ons geen goede reden voor meer asfalt.

Naast deze kanttekeningen bij de uitgangspunten, merken we nog op dat we in het programma geen duidelijke aanpak terugvinden van trajecten waar tegenwoordig wel ernstige filevorming plaatsvindt, met daaraan verbonden toename van emissies. We denken dan aan:

- Snipperlingsdijk - Mr. de Boerlaan - Kazernestraat – Wilhelminabrug
- Holterweg vanaf De Knoop richting Bathmen (corresponderend met filevorming op de A1)

Tenslotte wil de raad nog zijn waardering uitspreken voor de mogelijkheid in een vroeg stadium over de planvorming mee te denken, en voor het bredere participatieve proces dat de gemeente heeft gevolgd.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Natuur en Milieu Deventer

Jan Paul van Soest, voorzitter

Kris van Koppen, secretaris

Aan: Gemeente Deventer
t.a.v. wethouder(s) en ambtenaren betrokken bij het biodiversiteitsbeleid

Datum: 19 november 2024

Betreft: Advies over het Concept Biodiversiteitsplan Deventer

De Adviesraad Natuur en Milieu brengt gevraagd en ongevraagd advies uit voor een duurzaam en groen Deventer

B en W benoemen de leden van de Adviesraad van de gemeente Deventer

SAMENVATTING

- De Adviesraad ondersteunt de doelen en maatregelen van het Concept Biodiversiteitsplan.
- In dit advies doen we suggesties wat betreft de 'case' voor biodiversiteit, de looptijd van het plan, de keuze van ambassadeursoorten, leren en verbeteren in de uitvoering van beheer, de lijsten met maatregelen, de monitoring, en het belang van de Ulebelt voor educatie en participatie.
- Deze suggesties zijn alle constructief bedoeld, ter aanscherping en versterking van het plan.

Geacht college en betrokken ambtenaren,

Het is goed dat er een Biodiversiteitsplan voor de gemeente Deventer in de maak is. Als Adviesraad Natuur en Milieu ondersteunen wij dat van harte en we kunnen ons goed vinden in de beoogde doelen en maatregelen die in het Concept Biodiversiteitsplan genoemd worden. Met dit advies hopen we het plan verder te versterken. In het ambtelijk overleg van woensdag 23 oktober 2024 hebben we veel van onze feedback op het concept al mondeling kenbaar gemaakt. In dit schriftelijke advies werken we, op verzoek van de gemeente, de belangrijkste punten van ons commentaar nog iets verder uit [1].

1. De 'case' voor biodiversiteit. Hiermee bedoelen we de motieven en belangen die de reden zijn waarom we actie ondernemen. De inleiding besteedt relatief veel aandacht aan de omschrijving van biodiversiteit, maar er wordt weinig gezegd over het belang voor de Deventer burgers en de Deventer economie. In de paragraaf over het belang van biodiversiteit gaat het vooral over reguleringsfuncties en weinig over de culturele waarden van natuur. Een natuurrijke stad bevordert de geestelijke en lichamelijke gezondheid niet alleen door het filteren van fijnstof, maar vooral ook door het bieden van een

Jan Paul van Soest, voorzitter
Kris van Koppen, secretaris
Harco Jellema
Maurice Backerra

Contact:
voorzitter: jpvs@jpvs.nl
kris.vankoppen@wur.nl

mooie en aantrekkelijke omgeving, waar mensen van genieten, waar zij ontspanning vinden en die uitnodigt tot buitenactiviteiten. Bovendien is een natuurrijke woon- en werkomgeving van belang voor de sociale en economische aantrekkelijkheid van Deventer. Biodiversiteit ondersteunt de economie en er is dus ook een 'business case'. Ons advies is om dit duidelijker naar voren te laten komen.

2. De looptijd. Het Biodiversiteitsplan wordt voor tien jaar vastgesteld (2025-2035). Biodiversiteit blijft in beweging en acties zijn nodig op kortere termijn, dus we begrijpen dat deze periode is gesteld op 10 jaar en niet parallel is getrokken met de periode voor het nieuwe Omgevingsplan. Anderzijds vormt het Biodiversiteitsplan wel de basis voor de natuurvisie op de lange termijn in het Omgevingsplan. Ons advies is om dit ook bij de looptijd duidelijk te maken door kort aan te geven dat de ambities voor behoud en versterking van biodiversiteit op langere termijn geborgd zullen worden in met name het Omgevingsplan.

3. Ambassadeursoorten. Het idee van ambassadeursoorten bij de verschillende landschapstypen ondersteunen we, zowel voor monitoring en beheer als voor communicatie en educatie. Maar de lijst van ambassadeursoorten vinden wij iets te beperkt. Een soortgroep zoals vleermuizen heeft het nu zwaar vanwege de energietransitie, is aansprekend voor burgers, en zou dus ook een plekje in deze lijst verdienen. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de egel, waarvoor de toegankelijkheid van tuinen extra aandacht verdient. Ons advies is om per landschapstype ambassadeursoorten vanuit een breed soortgroepspectrum aan te wijzen; dus niet enkel flora en insecten, maar ook zoogdieren, vogels, amfibieën (denk ook aan paddentrek) en reptielen. Hieronder volgt een voorzet tot uitbreiding van de lijst (vetgedrukt), mede tot stand gekomen met input van de KNNV Deventer [2]. De uiteindelijke selectie laten we graag aan de Deventer stadsecologen.
 - Stedelijk gebied: Boomhommel, Huismus, Muurleeuwenbekje, **Klein glaskruid, Gierzwaluw, Muurbloem, Rosse metselbij, Vosje (de bij), Gewone dwergvleermuis, Egel**
 - Jong ontginningslandschap: Bruin blauwtje, Grasklokje, **Grijze zandbij, Grasbij**
 - Uiterwaardenlandschap: Grasmus, Weidegeelster, **Engelse alant, Klein vlooienkruid, Sikkellklaver, Zeearend, Haas**
 - Buitenplaatsen: Gewone vogelmelk, Oranjetipje, **Look-zonder-look, Holwortel, Boommarter, Franjestaart, Groene specht**
 - Maten en flierenlandschap: Kamsalamander, Gevlekte rietorchis, **Bandheidlibel, Kruiwend moerasscherm, Parnassia, Kleine ijsvogelvlinder**

- Esdorpen- en kampenlandschap: Das, Gewone brem, Meidoornzandbij, Beemdkroon, **Pinksterbloem**
4. Leren en verbeteren in beheer. In paragraaf 5.1, Bescherming en herstel, wordt de muurbloem, terecht, als succes opgevoerd. Lezers van het plan zullen zich wellicht ook de recente abusievelijke verwijdering van de muurbloem op de stadsmuur bij Mimik herinneren. De gemeente heeft dit geëvalueerd, processen worden hierop verbeterd en er wordt samen met de KNNV Deventer aan herstel gewerkt. Wellicht is het goed om dat hier ook te benoemen, mede om te onderstrepen dat de verbetering van de uitvoering van het beheer veel aandacht krijgt.
 5. Maatregelen bij de ambities. Hoofdstuk 5 presenteert lijsten van maatregelen bij de 3 ambities. De indruk die deze lijsten op het eerste oog geven is dat er een hele reeks van nieuwe, soms kostbare maatregelen op de rol staat. Maar een belangrijk deel van de maatregelen maakt nu al deel uit van beheer. Ook kunnen vraagtekens geplaatst worden bij sommige budgetindicaties. Het is niet aan de Adviesraad om dat in detail uit te werken, maar het lijkt ons goed om een en ander genuanceerder aan te geven om reacties als ‘onhaalbaar’ en ‘onbetaalbaar’ vóór te zijn. Er zullen wellicht ook voorbeelden te vinden zijn die laten zien dat biodiversiteitsbehoud soms goedkoper is dan ‘business as usual’.
 6. Monitoring. In de ambitietabel wordt ingezet op de monitoring van soorten, iets wat wij ondersteunen. Maar voor een effectief beleid is het ook belangrijk om te kijken naar de oorzaken van het al dan niet floreren van soorten. Wij adviseren daarom om in de monitoring ook te kijken naar functionaliteit en effectiviteit van natuurinclusieve voorzieningen voor fauna en flora, zodat we beter inzicht krijgen in wat goed en wat minder werkt. Wat betreft de ambassadeursoorten zou het goed zijn om de habitateisen concreet uit te werken en mee te nemen in monitoring en beheer [3].
 7. Stichting de Ulebelt. Ambitie 3 gaat over bewustwording en betrokkenheid van de Deventer gemeenschap. We missen hier een expliciete vermelding van de Ulebelt. De Ulebelt geldt landelijk als één van de meest succesvolle centra voor natuur en duurzaamheid [4]. Het vervult al lange tijd een spilfunctie als het gaat om bewustwording en participatie. Ons advies is om bij Bestuursakkoord (p. 40) toe te voegen: “De gemeente ondersteunt organisaties die zich hiervoor inzetten, waaronder met name de Ulebelt, die op dit gebied al jarenlang een sleutelrol vervult.” Of een zinsnede van gelijke strekking. Op die manier maakt het Biodiversiteitsplan ook concreet dat behoud en bewustwording een gezamenlijke opgave is voor gemeente en betrokken organisaties.

We hopen dat we met deze suggesties kunnen bijdragen aan het versterken van biodiversiteit in Deventer en zijn graag bereid tot nadere toelichting als daaraan behoefte is.

Namens de Adviesraad Natuur en Milieu Deventer,

Jan Paul van Soest (voorzitter)
Kris van Koppen (secretaris)

Noten:

[1] Bij het formuleren van dit advies hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van het commentaar van Mark van Vilsteren (landschapsarchitect gemeente Amsterdam en vrijwilliger Werkgroep Natuurwaardenkaart Diepenveen), Florinda Nieuwenhuis (stadsecoloog gemeente Amsterdam en trekker van Biodiversiteitsplan Amsterdam) en leden van de KNNV Deventer (zie ook de noten 2 en 3).

[2] Onze suggesties voor uitbreiding zijn grotendeels gebaseerd op het advies van Gerrit Hendrikse en Ben de Winder (KNNV Deventer).

[3] Florinda Nieuwenhuis merkt hierover op dat de meeste gemeenten nu de term 'gidssoorten' gebruiken en adviseert om de habitateisen van de ambassadeurssoorten concreet uit te werken. Hiervan zijn goede voorbeelden bij andere gemeenten te vinden (zie bijvoorbeeld R001 1279740MAR V01 op www.kanbouwen.nl). Een aantal van de gidssoorten van Deventer worden al door andere gemeenten uitgewerkt. Er is een landelijk netwerk van ecologen die hiermee bezig zijn. Wie zich hierbij aan wil sluiten, kan ze zich aanmelden bij johanneke.buning@leeuwarden.nl.

[4] Zie bijvoorbeeld <https://bronnen-voor-nme.nl/deze-website/blog/nde-centra-in-ontwikkeling-in-gesprek-met-de-ulebelt>